

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Історичний факультет
Кафедра етнології та краєзнавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана з науково-педагогічної та
навчальної роботи

Тарас ПІШЕНИЧНИЙ

«29» 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Повсякдення та міфологія сучасності

для студентів

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітня програма
вибірковий блок
вид дисципліни

03 Гуманітарні науки
032 Історія та археологія
другий (магістерський)
Етнологія
«Теоретичні проблеми етнології»
вибіркова

Форма навчання	дённа
Навчальний рік	2021 /2021
Семестр	3
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладач: Ігнатенко Ірина Василівна, кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри етнології та краєзнавства.

Пролонговано: на 2021/2023 н.р. Тарас Пішеничний «29» 2021 р.
(підпис, ПІБ, дата)
на 20 /20 н.р. _____) « » 20 р.
(підпис, ПІБ, дата)

Розробник: Ігнатенко Ірина Василівна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри етнології та краєзнавства.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри етнології та краєзнавства


(підпис) _____ (Капелюшний В.П.)

Протокол № 13 від 30 червня 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією історичного факультету

Протокол від № 7 від 26 серпня 2021 року.

Голова науково-методичної комісії  _____ (Терес Н.В.)

ВСТУП

1. Мета дисципліни – формування системної уяви студентів про сучасну, насамперед, міську культуру українців у всіх її різноманіттях та проявах.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати* сучасні тенденції розвитку української етнокультури в сучасному мультикультурному світі;

2. *Вміти* застосовувати основні наукові підходи та сучасний історико-етнологічний інструментарій при вивченні сучасної мультикультурної, урбанізованої, міської культури.

3. *Володіти* навичками аналізу історичних, етнографічних, фольклорних джерел; встановлення причинно-наслідкових зв'язків, розуміти базові поняття в етнології; володіти методами і специфікою польового антропологічного дослідження.

3. Анотація навчальної дисципліни

Пріоритетним напрямком курсу є дослідження повсякденних практик та традиційних звичаїв у сучасному українському суспільстві, як сільському, так й міському середовищі. Особлива увага приділяється проблем гендерної рівності та фемінізму; міграційним та імміграційним процесам й культурній адаптації; ролі та значенню традиційних міфологічних уявлень та практик в сучасному, урбанізованому та глобалізованому світі. Курс ставить за мету проаналізувати та зрозуміти причини й витоки сучасних культурних тенденцій, в тому числі культурних перетворень, змін та інновацій.

4. Завдання (навчальні цілі). У результаті вивчення дисципліни магістр повинен засвоїти елементи дослідницької роботи, вміти аналізувати як причини, що спричиняють до змін традиційної української культури, так й ті, що зберігають її основу.

5. Результати навчання за дисципліною:

Код	Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)	Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з Код Результат навчання (РН) дисципліни
1.1.	<i>Знати</i> сучасні тенденції розвитку української культури в сучасному мультикультурному світі;	<i>Лекція, самостійна робота</i>	Реферат I	10%
1.2.	<i>Знати</i> особливості символіки, стилю, норм поведінки, комунікативних	<i>Лекція, самостійна робота</i>	Тестування	10%

	стратегій в сучасному світі загалом та сучасній культурі, зокрема.			
1.3.	<i>Знати</i> нові культурні течії, рухи, напрямки в культурі та їхній вплив на повсякдення життя	<i>Лекція, семінар, самостійна робота</i>	Бліц-опитування	20%
2.1.	<i>Вміти</i> застосовувати основні наукові підходи та сучасний історико-етнологічний інструментарій при вивченні сучасної мультикультурної, урбанізованої, міської культури;	<i>Лекція, семінар, самостійна робота</i>	Усне опитування	20%
2.2.	<i>Вміти</i> , за допомогою наукового інструментарію з'ясувати, що втрачено, що трансформовано, а що набуто протягом останніх століть у сфері духовної культури українців.	<i>Лекція, семінар, самостійна робота</i>	контрольна робота з тем ЗМ1	20%
2.3.	<i>Вміти</i> виявити причини змін традиційної культури та зробити аналітичні висновки й прогнози на майбутній розвиток української традиції під впливом глобалізації та урбанізації.	<i>Лекція, самостійна робота</i>	Контрольна робота ЗМ2	20%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін які **не входять** до блоків спеціалізації).

Результати навчання дисципліни (код) Програмні результати навчання (назва)	1.1.	1.2.	1.3.	2.1.	2.2.	2.3.
1. Аналізувати теоретичні та методологічні проблеми сучасної історичної науки, критично оцінювати стан проблеми та результати останніх досліджень.	+	+	+			
10. Узагальнювати результати власних наукових досліджень і презентувати їх у доповідях, публікаціях державною та іноземною мовами із дотриманням принципів академічної доброчесності та професійної етики				+	+	+

7.1. Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Контрольна робота з тем ЗМ1 (тест): РН 1.1, 1.3 – 10 балів/6 балів*.
2. Контрольна робота з тем ЗМ2 (тест): РН 1.5.– 10 балів/6 балів.
3. Бліц-опитування з тем ЗМ1 (2 опитування) РН 1.1., 1.2. – 10 балів/6 балів
4. Бліц-опитування з тем ЗМ1 (1 опитування) РН 1.5.– 5 балів/2 бали
5. Оцінювання роботи під час семінарських занять ЗМ1: РН 1.3. – 20 балів/12 балів.
6. Оцінювання роботи під час семінарських занять ЗМ2: РН 1.4.-1.5.– 15 балів/10 балів.
7. Реферат з тем ЗМ2: РН 1.4, 1.5. – 10 балів/6 балів.
8. Підсумкова контрольна робота (залік) Р.Н. 2.1, 2.2. – 20 балів/12 балів

* максимальний бал/ пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

7.2 Організація оцінювання:

Контроль знань студента здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем двох змістових модулів:

- бали, отримані за модульні контрольні роботи;
- бали, отримані за роботу на семінарських заняттях;
- бали, отримані за самостійну роботу (за підготовку рефератів та участь у бліц- опитуванні);
- бали, отримані за підсумкову контрольну роботу (за письмові розгорнуті відповіді).

(Зразки завдань для модульних контрольних робіт, тематику рефератів та питання підсумкової контрольної роботи див.: Навчально-методичний комплекс з даної дисципліни).

Зміст курсу поділений на 2 змістових модулі. Кожний змістовий модуль включає в себе лекції, семінари та самостійну роботу студентів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу відповідної частини курсу. У змістовий модуль 1 (ЗМ1) входять теми 1-7, у змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 8-11.

Оцінка успішності знань студентів здійснюється під час семестрового оцінювання (семінарські заняття, контрольна робота, бліц-опитування, реферат) та підсумкового оцінювання (підсумкова контрольна робота, залік).

Загальна сума балів – 100 балів (із них, семестрове оцінювання максимум 80 балів; підсумкове оцінювання (залік) – максимум 20 балів.

Змістовий модуль 1. Повсякдення сучасності		Змістовий модуль 2. Міфологія сучасності		Підсумковий модульний контроль
40 залікових балів (максимум)		40 залікових балів (максимум)		20 балів
Самостійна робота (два бліц- опитування, реферат)	Модульний контроль (тест)	Самостійна робота (два бліц- опитування, реферат)	Модульний контроль (тест)	
20 макс.	20 макс.	20 макс.	20 макс.	

Самостійна робота

Предметом самостійної роботи студентів є опрацювання як окремих тем, так і деяких розділів тем програми курсу. Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем чи окремих розділів здійснюється у формі блиц-опитування на лекціях, оцінювання рефератів, модульних контрольних робіт.

На лекційних заняттях проводяться **блиц-опитування** (загалом 4 за семестр) щодо понять та визначень, які студент має засвоїти в процесі опанування програмного матеріалу курсу. Правильна відповідь на одне запитання оцінюється в 1 бал. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент під час одного блиц-опитування – 5.

Реферати студент подає викладачеві не пізніше ніж за два тижні до проведення модульного контролю з відповідного Змістового модулю, зокрема Реферат 1 (до 15 жовтня) і Реферат 2 (до 1 грудня).

Критерії оцінки реферату:

- глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція 9-10 балів;
- обґрунтоване розкриття проблеми 7-8 балів;
- тема розкрита неповністю, обмежена джерельна база та обґрунтування 5-6 балів;
- реферат переважно компілятивного рівня 3-4 бали;
- розкритий лише один окремих аспект теми 1-2 бали.

Теми рефератів з кожного змістовного модулю викладач пропонує студентам на першому занятті відповідного модулю: ЗМ1 – початок вересня; ЗМ2 – початок листопада.

Модульний контроль

Після завершення відповідно Змістового модулю 1 і Змістового модулю 2 проводяться **модульні контрольні роботи (МК)**, зокрема, Контрольна робота ЗМ1 (кінець жовтня) і Контрольна робота ЗМ2 (середина грудня).

Участь студентів в контрольних заходах обов'язкова. МК проводиться у письмовій тестовій формі. Тест містить 20 тестових завдань, правильна відповідь на кожне з яких оцінюється в 0,5 бала. Максимальна кількість балів, яку студент може набрати за МК – 10 балів. Студент, який не виконав вимоги по самостійній роботі, не допускається до складання МК, і даний модуль йому не зараховується.

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі модульних контрольних робіт здійснюються у відповідності до «Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу» від 1 жовтня 2010 року.

Підсумкова модульна робота (залік)

На передостанній лекції з дисципліни з усього обсягу пройденого і відведеного на самостійну роботу студентів матеріалу проводиться підсумкова контрольна робота (2 завдання). Студент повинен дати письмову розгорнуту відповідь.

Критерії оцінювання підсумкової контрольної роботи (від 1 до 20 балів за одне завдання)

Відповідь повна, подане власне бачення проблеми 19-20

Відповідь повна, подане власне бачення проблеми та зроблені ґрунтовні висновки, проте наявні окремі незначні помилки при викладі фактичного матеріалу 16-18

Відповідь відображає знання фактичного матеріалу з питання 13-15

Відповідь демонструє знання фактичного матеріалу, але допущені окремі помилки 10-12

Відповідь фрагментарна, відображені лише окремі аспекти проблеми 7-9

Відповідь фрагментарна, наявні суттєві помилки при викладі 4-6

Відповідь містить значні помилки елементарного рівня 1-3

Бали, які отримані студентом на підсумковій контрольній роботі, додаються до балів набраних студентом за результатами семестрового оцінювання (модульні контрольні роботи, бліц-опитування, реферати).

Обов'язковою вимогою для допуску до підсумкової контрольної роботи (заліку) є набрання студентами не менше 40 балів під час семестрового оцінювання. Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж критично-розрахунковий мінімум – 40 балів, для одержання заліку необхідно у визначені викладачем терміни пройти співбесіду з пропущених лекцій для того, щоб набрати критичний мінімум і бути допущеним до складання заліку.

Рекомендований мінімум для допуску до підсумкової контрольної роботи (заліку) - 48 балів. При простому розрахунку отримаємо:

	Семестрова кількість балів	ПКР (підсумкова контрольна робота)	Підсумкова оцінка
Мінімум	48	12	60
Максимум	80	20	100

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій

ТЕМИ ЛЕКЦІЙ		Кількість навчальних годин		
		лекції	семінар. заняття	самот. робота
Змістовий модуль 1. Повсякдення сучасності				
1	Гендер і стать: спільне/відмінне	1	1	4
2	Маскулінність: культурні досвіди та практики чоловіків	1	1	4
3	Фемінізм в сучасному світі та його вплив на культуру	1	1	4
4	Тілесність в контексті культурно-антропологічних студій: ретроспекція та сучасні підходи.	1	1	4
5	Сучасні міські субкультури	1	1	4
6	Етнологія професій	1	1	4
7	Насильство та нетерпимість	1	1	4
8	ЗМІ та їхній вплив на культуру українців.	1	1	4
9.	Вплив іноетнічних груп на сучасну культуру українців.	0,5	1	4
10	Політика та українське суспільство	0,5	1	4
<u>Змістовий модуль 2</u> Міфологія сучасності.				
11	Міфологія сучасного міста	0,5	1	4
12	Річні календарні свята в сучасному духовному житті городян	0,5	1	4
13	Тема 8. Обряди життєвого циклу та урочисті сімейні події	1	1	4
14	Тема 9. Матеріальна культура: одяг та інтер'єр в сучасній міській культурі	1	1	4
15	Тема 9. Магія, екстрасенсорика, цілительство: традиції та сучасність	1	1	2
16	Тема 10. Відпочинок, дозвілля, розваги в сучасній культурі українців	1	1	2
<i>Контрольна робота з тем ЗМ2</i>		14	16	60

Загальний обсяг 90 год., в тому числі:

Лекцій – 14 год.

Семінари – 16 год.

Самостійна робота – 60 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Блер Рубл. Новітнє право на українське місто / Пер. з англ. О. Лотоцького. – К., 2009. – 40 с.
2. Бовуар С. Друга стаття (у 2-х томах) Перекладено за виданням: Simone de Beauvoir *Le deuxième sexe*. Éditions Gallimard, 1949. Переклад: Н. Воробйова, П. Воробйов, Я. Собко. – К: Основи, 2017. 368 (I) +368 (II).
3. Борисенко М. В. Житло і побут міського населення України в 20–30-х рр. ХХ ст. - К.:Стилос, 2009. – 356 с.
4. Бурейчак Т. Соціологія маскулінності: навчальний посібник. – Львів: «Магнолія, 2006», 2011- 142 с.
5. Гендерний підхід: історія, культура, суспільство: Хрестоматія/ Під ред. Л.Гентош, О.Кісь. – Львів: „Класика”, 2012. – 252 с.
6. Грінченко Г. Г. Усна історія примусу до праці: метод, контексти, тексти. – Харків: «НТМТ», 2012. – 304 с.
7. Коляструк О.А. Предмет історії повсякденності: історіографічний огляд його становлення у зарубіжній та вітчизняній історичній науці // Український історичний журнал. - 2007. - №1. - С. 175
8. Марценюк Т. Гендер для всіх. Виклик стереотипам. – К:Основи, 2017. – 256 с.
9. Серета В., Малес Л. Усна історія як метод і методологія: Деякі проблеми створення та інтерпретації усно історичних джерел // Україна модерна. – № 11. – К., 2007. – С. 159-165.
10. Смержевська О. Постмодерністські візії релігійності: сучасне язичництво у міській культурі (Україна в загальноєвропейському контексті). – Київ: Видавець Олег Філюк, 2017. – 200 с.

Додаткові:

1. Кісь О. Жіноча історія як напрямок історичних досліджень: становлення феміністської методології //Український історичний журнал. – 2012, № 2, р. 159-172
2. Кирчів Р. Контекстуальний фон у сприйнятті, фіксації, публікації і дослідженні політичних анекдотів // Вісн. Львів. Універ.: Серія філол. – Вип. 47. – 2009. – С. 119-124.
3. Косміна О. Українське традиційне вбрання в сучасному урбаністичному середовищі (з досвіду етносоціологічного дослідження) // Етнічна історія народів Європи. Збірник наукових праць. Вип..21.К., 2006.-С.29-34.
4. Марті Й. Тіло як культура. Татування тіла та процеси глобалізації // Народна творчість та етнографія. – К., 2010. – № 3. – С. 122-128.
5. Несен І. Структурно-семіотичний аналіз та його застосування в етнологічних дослідженнях // Етнічна історія народів Європи. – Вип. 25. – К., 2008. – С. 37-43.
6. Павлюк С. Етнічна самоідентифікація сучасного українського міста: тенденції і прояви / Етнокультурні процеси в українському урбанізованому середовищі ХХ століття. / Гол. ред. Павлюк С.П. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2004. – 2-9с.
7. Посацький Б. Простір міста і міська культура (на зламі ХХ-ХХІ ст.) – Львів: В-во «Львівська Політехніка», 2007. – 208с.
8. Стрельник О. Турбота як робота: материнство у фокусі соціології. Монографія. – Київ: Критика, 2017. – 280 с., бібл., іл.
9. Чоловік і маскулінність у площині тексту /Ред. М. Варикаша. – Бердянськ, 2014. – 228 с.
10. Шведовський С.Е. Деякі аспекти визначення поняття «екстремалізм» // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії.— Запоріжжя: ЗДІА, 2005.— № 21.— С. 104-114.
11. Acker, J. Gendered Institutions: from sex roles to gendered institutions//Contemporary sociology. 1992. pp.565 – 569.

12. Connell R. W. Gender. Short Introduction. – Cambridge: Polity Press. 2002.
13. Fenstermaker S., West C., Zimmerman D. H. Gender Inequality: New Conceptual Terrain // Doing Gender, Doing Difference. Inequality, Power, and Institutional Change. – New York/London: Routledge, 2002. – pp. 25-39.
14. Foucault M. Docile Bodies // The Foucault Reader, edited by Paul Rabinow. – New York, pp. 179-187.
15. Leicht, K.T., Fennel, M.L. The Changing organizational context of professional work.// Annual Review of Sociology. 1997. 23. P. 215 – 231.
16. Matthews R.C.O. The economics of professional ethics: should the professions be more like business?//The Economic Journal. July 1991. P. 737 – 750.
17. Rothblatt, Sh. How “Professional” Are the Professions? A Review Article//Comparative Studies in Society and History. Vol.37, No.1 (Jan., 1995). Pp. 194 – 204.
18. Women, Groups, and Symbols : Based on Materials from the Youth Subculture. // Anthropology and Archeology of Eurasia : A Journal of translations. Winter 1993– 94. Semiotics and Politics: Group Dynamics. P. 70-85.